

130 . Olteni | Comuna: Bodoc | Județ: Covasna | Punct: Cariera de nisip/Tag | Anul: 2002

Anul: 2002

Cod RAN: 63919.03

Perioade: Preistorie, Antichitate, Evul Mediu, Perioada modernă

Epoci: Neolitic, Eneolitic, Epoca bronzului timpuriu, Epoca bronzului, Epoca romană timpurie, Epoca romană târzie, Epoca migrațiilor, Epoca medievală timpurie, Perioada modernă

Tipuri sit: locuire

Categoriile sit: Domestic, Neatribuit

Autori: Dan Lucian Buzea, Valerii Kavruk

Instituții: Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni, Sfântu Gheorghe, Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni, Sfântu Gheorghe

Rezumat

Au fost deschise două secțiuni care au adus la suprafață mai multe complexe de locuire.

Cercetările arheologice de salvare de la Olteni „Cariera de nisip” au dus la descoperirea unei locuințe semiadâncite de formă patrulateră cu colțurile rotunjite datând din secolul IV p. Chr. și a mai multor gropi menajere din care: cinci aparțin locuirii din perioada finală a epocii bronzului, cultura Noua, și cinci din perioada culturii Sântana de Mureș - Cerneahov, secolul IV p. Chr. Materialul arheologic descoperit cu ocazia acestor săpături este bogat și variat și arată încă o dată caracterul sezonier al acestor așezări din perioade diferite de timp.

Raport

Între 02.04.2002 - 30.04.2002, au fost reluate cercetările arheologice de salvare de la Olteni "Cariera de nisip", punctul "Tag". Firma Domarkt S.R.L, interesată de exploatarea nisipului din zonă, a încheiat un contract cu Muzeul Carpaților Răsăriteni, pentru efectuarea unor săpături arheologice de salvare, necesare avizului de descărcare de sarcină arheologică a parcelei 727/3. Terenul se află în punctul A, și reprezintă o suprafață de cca. 10000 m2, amplasat la sud de locul în care au fost efectuate săpăturile arheologice de salvare din anul 2001.

Cu această ocazie, în Zona A, au fost deschise două secțiuni, însumând o suprafață totală de 260 m2.

Stratul de cultură este sărac și puternic afectat de lucrările agricole. Materialul ceramic descoperit este divers. Izolat au apărut fragmente ceramice din: neolitic (un fragment), cultura Boian (Precucuteni?), două lame de silex fin retușate pe ambele tăișuri; din perioada mijlocie a epocii bronzului (1 fragment), aparținând culturii Wietenberg, lucrat din pastă semifină și ornamentat cu bandă unghiulară umplută cu împunsături; din perioada finală a epocii bronzului, cultura Noua, materialul ceramic este numeros mai ales în complexe și reprezentat de ceramică semifină, de culoare neagră, bine arsă, lustruită; din perioada romană (1 fragment de toartă dintr-o amforă, lucrat din pastă fină de culoare cărămizie); și din sec. IV. p. Chr., ceramica culturii Sântana de Mureș - Cerneahov, lucrată cu mâna (din pastă grosieră, prost arsă și slab netezită, de culoare cărămizie cu pete negre, recipientul cel mai des întâlnit fiind oala-borcan), și lucrată la roată (atât din pastă grosieră cât și din pastă fină, vasul de provizii de tip krausengetasse, este caracteristic), tot acestei perioade îi aparțin și câteva fragmente de zgură de fier și o lamă de cuțit.

S.8, o secțiune magistrală de 2 x 50 m, pe direcția N - S, lărgită apoi cu 4 x 2 m spre vest în zona car. 15 -16, a fost deschisă în scopul surprinderii laturii de sud a așezării. Situația stratigrafică se prezintă astfel: între 0 - 0,20 m, solul vegetal; 0,20 - 0,50 m, pământ brun în care apar sporadic materiale arheologice și stratul steril caracterizat de argila nisipoasă de culoare galbenă, ce apare între 0,50 - 0,60 m.

Au fost descoperite două gropi de stâlp: g.3, caroul 11, - de formă ovală ($D_g = 0,3$ m), ușor adâncită, -8 cm, de la nivelul sterilului și g.4, caroul 12, de formă circulară ($D_g = 0,36$ m), cu fundul rotunjit, adâncită 13 cm de la steril. În aceste gropi nu au fost descoperite materiale arheologice.

Materialul arheologic descoperit este amestecat, și reprezentat de 315 fragmente ceramice din care: 1 fragment Boian; 41 fragmente Noua; 271 fragmente lucrate cu mâna, din pastă grosieră, secolul IV; 2 fragmente moderne; și de 8 oase animaliere și 16 fragmente de lipitură.

S 9, de 7 x 6 m, deschisă la 12 m est de S 9, în malul abrupt al carierei unde se observau resturile unui complex, denumit ulterior Loc 2. A fost prelungită cu o casetă de 3 x 2 m în partea sa de sud, pentru a surprinde Gr. 31, în întregime. Materialul ceramic este reprezentat de 8 fr. din pastă grosieră lucrate cu mâna, din sec. IV.

Complexele aparținând culturii Noua:

Au fost cercetate 5 gropi menajere: Gr. 26, Gr. 27, Gr. 29, Gr. 30, și Gr. 31a.

Gr. 26, (S 8) carourile 15, a fost surprinsă în partea nordică a caroului, la adâncimea -0,50 m. Are forma de clopot cu următoarele dimensiuni: $D_g = 0,82$, $D_f = 0,90$, ad. -0,86 m. Pereții sunt oblici spre exterior și fundul este drept. Umplutura este formată din pământ cenușiu în amestec cu resturi de lemn ars. Deasupra gropii, până la adâncimea - 0,60 m, au apărut 20 fragmente ceramice, grosiere, lucrate cu mâna, din secolul IV. De la -0,70 m, întreg materialul ceramic aparține culturii Noua, 3 fragmente semifine, bine netezite, de culoare cafenie, și 2 oase de animal.

Gr. 27, (S 8) carourile 13, 14, a fost surprinsă pe latura estică a secțiunii, la ad. -0,50 m. Are forma circulară cu $D_g = 0,80$, $D_f = 1,50$, adâncimea -1,40 m. Are forma de clopot cu pereții oblici spre exterior și fundul drept. Umplutura este formată din pământ maroniu în amestec cu lemn și lut ars și o cantitate mare de oase de animale puternic arse. Pe fundul gropii se poate observa o cantitate mare de cenușă de culoare neagră și cărămie. Inventarul aparține culturii Noua și este format din: 19 oase animaliere, un fragment de lipitură și 59 fragmente ceramice din care: fine (3), semifine (22) și grosiere (34).

La -1,20 m, a fost descoperită prima piesă din bronz sau cupru, un vârf de ac (sulă ?), oval în secțiune.

Gr. 29 (S 8), caroul 16, a fost descoperită pe latura de vest a casetei deschise în dreptul acestui carou, la adâncimea -0,42 m. Are forma ovală cu $D_g = 0,60$ m, $D_f = 0,57$ m, adâncimea -1, 06 m. Are pereții ușor înclinați spre interior și fundul drept. Umplutura este tasată, formată din pământ cenușiu în amestec cu nisip. Inventarul este sărac, format din 5 fragmente ceramice lucrate din pastă grosieră, bine netezite, aparținând culturii Noua.

Gr. 30, (S 8) caroul 9, a fost surprinsă aproximativ în centrul caroului la adâncimea -0,60 m, este de formă circulară cu $D_g = 0,98$, $D_f = 1,34$, adâncimea -1,22 m. Are forma de clopot cu pereții oblici spre exterior. Umplutura este afânată, formată din pământ de culoare cenușie în amestec cu lemn și lut ars. Gura gropii este căptușită cu fragmente mari de lipitură. În centrul gropii, la adâncimea -85 cm, au fost depuși doi bolovani de piatră: unul de formă relativ rotundă cu dimensiunile de 25 x 25 x 30 cm, se afla în partea de nord a gropii, sub care a fost descoperit un vas de tip cană cu buza ușor evazată, gâtul abia sesizabil, corpul bitronconic și fundul drept. Din buză erau trase două toarte (probabil supraînălțate și rupte din vechime) și prinse de umăr. Pe umăr sunt două proeminențe alungite, dispuse simetric față de toarte. Este lucrată din pastă semifină, cu pietricele în compoziție, culoare neagră, bine lustruită, $H = 47$, $D_g = 97$, $D_f = 49$, $D_{max} = 101$ mm, lucrată din pastă fină; al doilea este o lespede cu dimensiunile de 40 x 25 x 6 cm. La nivelul pietrelor, -85 cm, a fost descoperită o piesă de formă cilindrică, lucrată din pastă grosieră de culoare cenușie cu pete cărămezii, $H = 44$ și $D = 35$ mm. Sub aceste pietre la -100 cm, a fost descoperit un "cap de băț", de formă tronconică, perforat în partea inferioară transversal la mijloc, confecționat din pastă semifină, culoare cărămie cu pete negre, bine netezit, $H = 26$, $D = 42$, $D_{min} = 30$, $D_{perforației} = 11$ mm. La -1,05 m, a fost descoperită și o fusaiolă de formă bitronconică cu partea superioară alungită, lucrată din pastă semifină, perforată transversal la mijloc, culoare castanie cu pete negre, bine lustruită, $H = 21$, $D = 28$, $D_{perforației} = 8$ mm. Întreg materialul arheologic aparține culturii Noua, și este reprezentat de: 4 oase animaliere, 19 fragmente de lipitură, 2 piese de piatră, și 33 fragmente ceramice, din care grosiere (19) și semifine (14).

Gr. 31a, (S 9) carourile 7, 8, a fost descoperită pe latura de sud a secțiunii, delimitându-se printr-o pată semicirculară de culoare galbenă (lut nears), cu diametrul de 2,28 m, în interiorul căreia se afla o pată neagră de aceeași formă cu diametrul de 1 m, dar de culoare neagră în amestec cu resturi de lut ars. Se pare că aici sunt două gropi suprapuse, deoarece materialul ceramic din sec. IV, s-a găsit doar în umplutura de culoare neagră. Pentru a fi surprins conturul gropii, S.9 a fost extinsă cu o casetă de 3 x 2 m. Aceasta este de formă neregulată cu dimensiunile de 2,28 x 1,80 m, la adâncimea -0,28 m. De la -0,80 m, umplutura gropii devine nisipoasă de culoare maronie în care apar materiale arheologice din epoca bronzului și o cantitate mare de oase de animale arse. Inventarul este compus din: 36 oase animaliere, 2 fragmente de lipitură și 152 fragmente ceramice. Din această groapă s-au evidențiat câteva piese din os: ac, perforat la un capăt L = 83 mm, LA = 8 mm, G = 5 mm, cu vârful bine ascuțit, păstrat integral și prevăzut cu incizii spiralice pentru o mai bună perforare a materialelor; ac, perforat longitudinal la un capăt (ac de pielărie ?), L = 70 mm, LA = 7 mm; o "daltă", de os cu L = 63 mm, LA = 22 mm, G = 18 m; daltă de același tip, dar cu vârful rupt, L = 92 mm, LA = 22 mm, G = 18,5 mm.

Complexe din secolul IV:

Acestei perioade îi aparțin 4 gropi menajere (Gr. 25, Gr. 31, Gr. 32, Gr. 33) și o locuință semiadâncită (Loc. 2), precum și un bogat material arheologic.

Loc 2, (S 9) carourile 1-3, 1'- 3', distrusă în proporție de 30%, pe latura de nord, în timpul lucrărilor de exploatare a nisipului. S-a conturat la adâncimea -0,30 m, printr-o pată de culoare neagră, în amestec cu resturi de lemn și lut ars. Are forma dreptunghiulară cu colțurile rotunjite, cu dimensiunile de 5,20 x 3,40 m, și este adâncită de până la cca. 1,20 m, în stratul steril. Din păcate cercetarea acestui complex nu a fost încheiată deoarece săpăturile de salvare au fost oprite din lipsa de fonduri a beneficiarului. Materialul arheologic din locuință este variat în partea sa superioară, ceramica descoperită aparține în proporție redusă culturii Noua (18 fragmente) și secolul IV, majoritară (113 fragmente, din care, 100 lucrate cu mâna și 13 lucrate la roată). Alături de ceramică s-au descoperit și 3 fragmente de zgură de fier, 1 piatră prelucrată și un os de animal. Între -60 – 70 cm, a fost descoperită o toartă supraînălțată cu buton cilindric, triunghiulară în secțiune, lucrată din pastă semifină, culoare neagră, bine netezită.

Gr 25, (S 9) carourile 15, 16, a fost surprinsă pe latura de vest a secțiunii, la adâncimea -0,40 m. Are forma circulară cu $D_g = 1,65$, $D_f = 1,30$, adâncimea -1,00 m de la suprafața terenului, pereții sunt ușor arcuiți spre interior, iar în partea sa de nord groapa are o albiere în care a fost descoperit un vas întregibil, lucrat la roată, ornamentat cu valuri incizate. Umplutura este formată din pământ cenușiu în amestec cu lemn și lut ars, cu resturi de lipitură în gura gropii. Inventarul gropii este compus din: un os de animal; 16 fragmente de lipitură; și 251 fragmente ceramice din care trei aparțin culturii Noua (ceramică semifină, bine netezită) și 248 din secolul IV (182 lucrate cu mâna, 42 din pastă grosieră și 9 din pastă fină, lucrate la roată).

Gr 31, (S 9) carourile 7, 8, a fost descoperită pe latura de sud a secțiunii, delimitându-se printr-o pată semicirculară de culoare neagră cu resturi de lut ars, de forma unui oval neregulat cu diametrul de cca. 1 m, în umplutura galbenă a Gr 31a. Groapa era adâncită până la -0,80 m, în groapa din epoca bronzului. Din umplutura acesteia au fost recoltate: trei oase animaliere; o lipitură și 139 fragmente ceramice, din care 7 aparțin culturii Noua, 138 din secolul IV, și unul de factură modernă.

Gr 32, (S 9) caroul 3, s-a evidențiat pe latura de vest a secțiunii, printr-o pată semicirculară de culoare cenușie, la adâncimea -0,60 m de la suprafața terenului, în care se observau resturi de lipitură. Secțiunea a fost extinsă în această zonă cu o casetă de 2 x 2 m, pentru a surprinde întreg conturul gropii. Groapa este de formă circulară cu dimensiunile de $D_g = 1,54$ m, $D_f = 1,52$ m, adâncimea -1,96 m. Pereții sunt drepecți, și fundul ușor înclinat spre nord. Umplutura este formată din pământ de culoare maroniu-gălbui, în amestec cu nisip, puternic tasat, greu de excavat. Este săracă din punct de vedere arheologic, s-a descoperit un os, un fragment de zgură de fier și 52 fragmente ceramice din care 24 aparțin culturii Noua, (unul este striat pe exterior) și 28 fragmente din secolul IV, (25 lucrate cu mâna, iar 3 lucrate la roată).

Gr 33, (S 9) caroul 10, s-a conturat printr-o pată relativ ovală, de culoare neagră, la -0,40 m, pe nivelul sterilului. Are următoarele dimensiuni: $D_g = 0,60$ m, $D_f = 0,55$ m, adâncimea -0,92 m. Umplutura este formată din pământ negru tasat, în care nu au fost descoperite materiale arheologice.

Complexe cercetate în afara secțiunilor:

În partea de nord a carierei, pe latura vestică a malului abrupt a fost descoperită o groapă menajeră (Gr 28). Groapa era strânsă la gură și se lărgea spre fundul drept. Inventarul este compus din: două lame de silex; două piese de piatră și din 50 fragmente ceramice din care 3 neolitice, 36 din epoca bronzului, cultura Noua, și 11 din secolul IV. De aici a fost recoltat un vas mare de tip oală-borcan, cu buza evazată, lucrat cu mâna din pastă grosieră, de culoare castanie, din secolul IV. Din păcate nu s-a putut desena planul și profilul gropii, deoarece exista pericolul permanent de surpare a terenului.

Concluzii:

Cercetările arheologice de salvare de la Olteni "Cariera de nisip" au dus la descoperirea unei locuințe semiadâncite de formă patrulateră cu colțurile rotunjite datând din secolul IV p. Chr. și a mai multor gropi menajere din care: 5 aparțin locuirii din perioada finală a epocii bronzului, cultura Noua, și 5 din perioada culturii Sântana de Mureș - Cerneahov, secolul IV p. Chr. Materialul arheologic descoperit cu ocazia acestor săpături este bogat și variat și arată încă o dată caracterul sezonier al acestor așezări din perioade diferite de timp. Din cauza faptului că beneficiarul nu și-a respectat contractul și a refuzat susținerea financiară a lucrărilor am fost nevoiți să sistăm săpăturile arheologice pe termen nelimitat, până la rezolvarea problemelor contractuale.

Informații suplimentare online

[Raportul 2037 din cronica.cimec.ro](#)

[Localizare pe hartă, folosind Mapservet Cimec.ro](#)
